

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний Факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ»

ОПП Початкова освіта

Рік навчання **2025-2026**, семестр **8**

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань
А «Освіта»
Спеціальність
АЗ «Початкова освіта»
Перший (бакалаврський)
рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладачі:

Попов Микола Олександрович, доктор філософії

E-mail: 24pf.m.popov@std.udu.edu.ua

Сенчило Алла Володимирівна

Лінк у Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=uk&hl=uk&user=VS1XVIIAAAAJ

E-mail: a.v.senchylo@npu.edu.ua

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Основна мета вивчення навчальної дисципліни: створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через засоби масової інформації, відпрацювання особистісної системи ціннісних орієнтацій та формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення. Навчити вчителя початкових класів аналізувати свій медіапростір і свідомо підходити до питань медіаспоживання.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна вибіркова

Цикл професійної підготовки

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

	<i>Денна ф.н.</i>	<i>Заочна ф.н.</i>
<i>Кількість кредитів</i>	3	3
<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
<i>Лекційні заняття</i>	10	4

<i>Семінарські/практичні заняття</i>	20	8
<i>Самостійна робота</i>	60	78

Змістовий модуль 1. Основи медіаграмотності сучасного вчителя початкових класів.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Тема 1.1. Понятійно-категоріальний апарат дисципліни.

Зміст теми:

1. Зміст і основні завдання дисципліни
2. Функції медіаосвіти вчителя початкових класів. Класифікація та функції сучасних медіа.

Тема 1.2. Медіапедагогіка як психолого-педагогічна складова підготовки вчителя початкових класів

Зміст теми:

1. Специфіка сучасних засобів масової інформації. Використання їх в освітній галузі.
2. Складові компоненти медіапедагогіки.

Змістовий модуль 2. Медіаосвіта як засіб розвитку критичного мислення вчителя початкових класів

Тема 2.1. Формування критичного мислення сучасного вчителя початкових класів

Зміст теми:

1. Сутність розвитку критичного мислення
2. Методологічні та світоглядні установки розвитку критичного мислення
3. Стратегії розвитку критичного мислення засобами інформаційних технологій.

Тема 2.2. Медіакомпетентність вчителя початкових класів в розрізі критичного мислення

Зміст теми:

1. Критичний аналіз інформаційних ресурсів
2. Методи пошуку відбору та систематизації інформації
3. Поєднання традиційних методик та мультимедійних засобів у підготовці до уроку.

Тема 2.3. Критичне мислення як спосіб протидії маніпуляції

Зміст теми:

1. Маніпулятивний потенціал Інтернету
2. Розвиток аналітико-синтетичної діяльності майбутнього вчителя початкових класів

Тематика практичних занять:

1. Зміст і основні завдання дисципліни. Функції медіаосвіти вчителя початкових класів. Класифікація та функції сучасних медіа.
2. Специфіка сучасних засобів масової інформації. Використання їх в освітній галузі. Сутність розвитку критичного мислення
3. Стратегії розвитку критичного мислення засобами інформаційних технологій. Критичний аналіз інформаційних ресурсів
4. Поєднання традиційних методик та мультимедійних засобів у підготовці до уроку. Розвиток аналітико-

синтетичної діяльності майбутнього вчителя початкових класів

Орієнтовна тематика індивідуальних самостійних завдань

- Сформувати словник термінів дисципліни.
- Історія розвитку медіапедагогіки в Україні. Розробити схему, використовуючи графічний редактор на вибір.
- Підготувати презентацію на тему «Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення»
- Як навчити дітей мислити критично?! Сформувати алгоритм дій вчителя початкових класів.
- З'ясувати роль та умови формування медіакомпетентності як складової професійної компетентності педагога.
- Визначення маніпуляції та провокації, їх види та наслідки. Види і функції засобів масової інформації. Дезорієнтація особистості як підґрунтя маніпуляції. PR-акції в засобах масової інформації. Гіперболізовані ознаки медіаповідомлень
- Знайти на просторах інтернету маніпуляційний контент. Опрацювати його. Визначити мету маніпуляції.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Результати навчання	Компетентності
ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.	ЗК-4. Здатність працювати в команді. ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ПР-03 Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.	ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу

<p>ПР-05 Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.</p>	<p>інформації з різних джерел. СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності. СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p>
--	--

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання, презентації, виступи, пошукова робота.

Форма підсумкового контролю – Залік.

Підсумкова оцінка на заліку формується за результатом поточної роботи протягом навчального курсу: 60 балів за роботу на практичних заняттях, 40 за модульні контрольні роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2				
<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>МКР 1</i>	<i>T 3</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5</i>	<i>МКР 2</i>	100
10	10	20	10	15	15	20	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролю

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях	10	4	40
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	5	4	20
3	Модульні контрольні роботи	20	2	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

**Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студенти мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.*

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; розуміння основних понять дисципліни «медіаграмотність», «критичне мислення», логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових (практичних) завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю і вміє відрізнити факти від маніпулятивних джерел, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

**VIII. Основні
інформаційні
ресурси**

1. Бариштополець О.Т. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч. посібн. Київ, 2009. 440 с.
2. Бондар В.І. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування: посібник. Київ, 2015. 105с.
3. Даніель Канеман «Мислення швидке та повільне» (Thinking, Fast and Slow by Daniel Kahneman). Київ, 2017.
4. Дороз В.Ф., Романова Л.Я. Формування критичного мислення учнів на уроках мови. Київ, 2008. 336 с.
5. Європейські критерії медіа-грамотності (фрагмент з програми Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу) На основі «Media Literacy Study The Framework» [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.academia.edu/244%D1%> (дата звернення 02.02.2020).
6. Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: навч.посібник. Київ, 2011. 58 с
7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 27 квітня 2016 року [Електронний ресурс]. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ (дата звернення 30.01.2020).
8. Костюк Г.С. Мислення та його розвиток: навч.посібник. Київ, 1991. 608с.
9. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів: навч.посібник. Київ, 2006. 212с.
10. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння: навч.посібник. Львів, 2004. 312 с.
11. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. Харків, 2009, 672 с.
12. Терно С. О.Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти. Запоріжжя, 2009.268 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року
